

► Speech van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Clémence Ross - Van Dorp ter gelegenheid van de presentatie van het rapport *Op tijd bouwen voor ouderen van het College bouw ziekenhuisvoorzieningen op 25 februari 2003 in Den Haag*

Wijzigingen voorbehouden. Alléén de uitgesproken tekst geldt!

Dames en heren,

Dank u wel voor deze bundel. Een boeiend boekwerk, kan ik wel zeggen. Misschien denkt u nu wel: 'hoe weet ze dat, ze krijgt het toch net overhandigd?' En dat is natuurlijk zo, ik zie deze definitieve versie nu voor het eerst. Maar de inhoud van *Op tijd bouwen voor ouderen* heb ik al enigszins bekeken.

En die is zeer interessant. Want vergrijzing is een thema dat ons de komende tientallen jaren bezig zal houden, en voor het thema zorg is het niet anders. Een combinatie van de twee – wat is het gevolg van de vergrijzing op de zorg - heeft dan helemaal mijn aandacht.

Nieuwe tendensen

Ik kan u zeggen dat het College Bouw een helder verhaal neerzet. Complimenten daarvoor. Je kunt duidelijk tendensen waarnemen die ons land de komende decennia te wachten staan. Sommige tendensen zijn weinig verrassend, zoals de extra zorgwoningen en zorgappartementen die nodig zijn omdat we nu eenmaal steeds meer ouderen krijgen, en omdat die mensen het liefst in op maat gesneden woningen oud willen worden. Maar er ontstaan ook nieuwe situaties, bijvoorbeeld omtrent mensen met een verstandelijke handicap. Neem mensen met Down syndroom.

Zij stierven tot voorkort al vóórdát dementie zich bij hen openbaarde, maar tegenwoordig lopen ze wèl de kans op ouderdomsdementie.

Daar moet je uiteraard goed op inspelen. Zij moeten op de juiste plek de juiste zorg krijgen. Een andere interessant punt vind ik de wensen van allochtone ouderen, een groep die in Nederland ook toeneemt en serieus genomen moet worden. Ik lees dat ze vaak meer waarde hechten aan algemene ruimte en aan gescheiden douche en toiletten. Het is goed om die wensen zoveel mogelijk mee te nemen bij nieuw te bouwen huizen en te verbouwen instellingen.

Nieuw is ook dat het boek van het College Bouw de bouwramingen niet louter berekent aan de hand van plaatsen in zorginstellingen zoals verzorgings- en verpleeghuizen. Dit geeft al aan dat we in Nederland hard bezig zijn met extramuraliseren. Veel mensen die oud worden, doen dat het liefste thuis. Maar dan wel in een huis waar de noodzakelijke zorg geleverd kan worden.

De verzorgingshuizen zullen niet leeg komen te staan; door de vergrijzing zullen namelijk meer mensen zwaardere zorg nodig hebben, die niet thuis gegeven kan worden. Veel verzorgingshuizen zullen daarom omgebouwd worden tot verpleeghuizen.

Opgaaf voor komende jaren

U schetst in uw bundel twee toekomstscenario's over de mate van extrumuralisering; in de ene gaat het college ervan uit dat de huidige verhouding tussen zorg in instellingen en zorg thuis gelijk blijft. In de andere veronderstelt het college dat meer Nederlanders de komende jaren thuis oud willen worden. Eerlijk gezegd denk ik dat het laatste scenario het meest waarschijnlijk is.

Hoe dan ook: in de komende jaren ontkomen we niet aan een grote opgave. En wel op drie terreinen: de woningmarkt, de zorginfrastructuur, en op het terrein van diensten en welzijn.

1. Wat de woningmarkt aangaat, herhaal ik nog eens dat steeds meer oudere mensen van boven de 75 thuis willen blijven wonen. We hechten terecht aan zelfstandigheid. Ook als er fysieke gebreken aan het licht komen. Dit betekent dat er meer zorgwoningen en zorgappartementen gebouwd moeten worden. Helaas loopt de bouwproductie achter bij de behoefte. U begrijpt dat ik daarover contact met minister Kamp van VROM onderhoud. Verder vind ik dat gemeenten in hun nieuwbouwbeleid rekening moeten houden met levensloopbestendig bouwen. En zij moeten de woningbouwverenigingen stimuleren ook meer naar het woningaanbod voor ouderen te kijken.
2. Maar met alleen woningen kom je er niet. In of nabij de thuissituatie moeten mensen wel de gelegenheid krijgen om de zorg te krijgen. Dat betekent een ruimte voor dagrecreatie, voor fysiotherapie, een post voor mensen die in de thuiszorg werken, een installatie voor het alarm en noem maar op. Deze dingen, die we tezamen de zorginfrastructuur noemen, zal ook op meer plekken moeten komen. Nu is een dergelijke infrastructuur vaak alleen te vinden in of rondom instellingen.
3. En dan de opgave op het gebied van diensten en welzijn. Mensen die zorg nodig hebben en wel op zichzelf willen blijven wonen, kunnen dit niet zonder bepaalde diensten. Ik noem een maaltijdverstrekking, een boodschappenservice, hand- en spandiensten of een activiteitenprogramma. Mensen in een verzorgingshuis krijgen dit *all in*, mensen die thuis blijven wonen zijn niet verzekerd van deze dienstverlening.

Daarom heb ik kortgeleden de subsidieregeling extramuraal dienstverlening ontworpen. Deze is bestemd voor mensen met beperkingen, die zelfstandig blijven wonen. Overigens wordt van gemeenten verwacht dat ze in gelijke mate meebetalen aan deze dienstverlening. In de toekomst zou ik deze tijdelijke regeling willen vervangen door een vast dienstverleningsstelsel of door een dienstenwet.

Dames en heren,

Langer thuis leven, dat is het parool voor de toekomst. We moeten er alles aan doen om dat zo goed mogelijk te laten verlopen. Dus voldoende huizen, voldoende zorg en voldoende service voor de thuiswonende 75 plussers. Er is nog veel te doen.

Een goede stap op weg wordt per 1 april gezet. Vanaf deze datum krijgen mensen aanspraak op zorgfuncties in plaats van op 'zorg geleverd door een bepaalde instelling'. Dat houdt bijvoorbeeld in dat mensen met een handicap niet langer verplicht zijn de zorg bij

▲ Toespraak

VWS

een instelling voor gehandicapten af te nemen, maar dat ook kunnen doen bij de thuiszorg of bij het verzorgingshuis op de hoek. Kortom: er valt voor de klant meer te kiezen. En zo hoort het ook! Bovendien kunnen zorgaanbieders een bredere markt aanboren. Zo ontstaat er meer concurrentie, wat ook goed uit kan pakken voor de cliënt.

Integrale visie op vergrijzing

Met uw analyse levert u ons uitstekende informatie om te komen tot de in de Troonrede aangekondigde integrale visie op de groeiende groep ouderen. VWS heeft speciaal hiervoor een interdepartementale project opgezet.

Ik hecht eraan dat de visie die we willen ontwikkelen breed gedragen wordt. Daarom zal het publiek bij de discussie worden betrokken. Het gaat dan om vragen als:

- Krijgen wij straks nog wel de kans om eerder te stoppen met werken?
- Is er nog wel genoeg geld voor onze pensioenen?
- Zijn er genoeg handen in de thuiszorg en aan het bed als wij verzorging en verpleging nodig hebben?

Een visie is hard nodig. Immers, 2010 het jaar waarin de versnelling van de vergrijzing begint, komt snel dichterbij. En het economische tij biedt geen uitweg meer om de discussie over lastenstijgingen ver voor ons uit te schuiven.

Ik kom tot een afronding. Ik dank het College Bouw nogmaals voor zijn bundel. Het geeft een goed overzicht van de trends in de zorg. Het maakt duidelijk dat er tot 2030 fors gebouwd moet worden voor de grijze golf. Maar natuurlijk moeten we ook het hier en nu goed in de gaten houden.

Ik nodig het College dan ook uit om over de concrete uitwerking van de bouwopgave op korte termijn verder te praten.

-0-0-0-